

Raadsavond	4-12-2023
Zaaknummer	585531
Portefeuillehouder	Dolf Kistemaker
Vorbereid door	Beheer & Projecten
Onderwerp	Vaststellen Watertakenplan Kaag en Braassem 2024-2027

Beslisapunten

1. Het Watertakenplan Kaag en Braassem 2024-2027 vast te stellen;
2. De ingeslagen weg voort te zetten ten aanzien van het integraal uitvoeren van projecten, klimaatadaptatie en projectmatige afkoppeling.
3. Het (flexibele en budget gestuurde) investerings- en uitvoeringsprogramma 2024-2027 vast te stellen.
4. De financiële consequenties van het plan (jaarlijks te vermeerderen met de indexatie) mee te nemen in de berekening van de rioolheffing voor de jaren 2024 tot en met 2027.

Wat willen we bereiken

- Een vastgesteld Watertakenplan voor de jaren 2024 tot en met 2027 dat invulling geeft aan onze wettelijke zorgplichten (watertaken).
- Anticiperen op klimaatverandering door dit in al onze maatregelen af te wegen/ mee te nemen.
- Een 100% kostendeekkende rioolheffing, niet alleen voor de korte maar ook op de lange termijn.
- Een flexibel investeringsprogramma, waarbij rekening wordt gehouden met wijzigingen als gevolg van het integraal voorbereiden en uitvoeren van projecten.

Samenvatting

Het Watertakenplan beschrijft hoe we de aankomende jaren (2024-2027) invulling geven aan onze wettelijke watertaken en hoe het plan bijdraagt aan onze ambities. We vervullen onze wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast willen we een stapje extra doen. De inwoners van onze gemeente moeten fijn kunnen (blijven) wonen, werken en leven. We anticiperen op klimaatverandering. Vanuit de gemeentelijke watertaken kunnen we een bijdrage leveren aan deze ambitie. Met het vaststellen van het Watertakenplan besluit de gemeenteraad in de periode 2024-2027 de ingeslagen weg voort te zetten:

- we zetten stappen in het proces naar een klimaatbestendige openbare ruimte in 2050
- we blijven investeren in het op orde houden van onze riolering
- we dekken de kosten met een kostendeekkende rioolheffing.

Het college heeft besloten de raad voor te stellen het Watertakenplan vast te stellen.

Nadere toelichting op deze drie aspecten:

Stap voor stap naar een klimaatbestendige openbare ruimte in 2050

We zijn op de goede weg. De basis is op orde en we werken aan een klimaatbestendige openbare ruimte. We moeten en willen meer maatregelen nemen. Dit doen we in stappen. En we liften waar het kan direct mee met kansen die zich voordoen, zoals rioolvervanging,

wegreconstructies, herinrichtingen en andere ontwikkelingen. Bij ieder inrichtingsproject houden we rekening met klimaatadaptatie. De kernwoorden voor de komende jaren zijn: klimaatbestendig, robuust en duurzaam, doelmatigheid, communicatie en participatie.

Investerings riolering

Het rioolstelsel moet onderhouden worden. We willen het systeem nu maar ook in de toekomst op orde hebben zodat problemen in de openbare ruimte en de volksgezondheid voorkomen worden. Het is dan ook belangrijk dat er voldoende inzet en middelen beschikbaar is voor het rioolstelsel. Dit vraagt investeringen. In totaal investeren we de komende vier jaar € 12,8 miljoen in de vervanging van onze riolering, gemalen of onderdelen zoals telemetrie. We reserveren extra budget voor maatregelen op locaties waar wateroverlast kan ontstaan (€ 1,0 miljoen). Ook is € 0,4 miljoen beschikbaar voor particuliere afkoppeling bij gemeentelijke projecten. Dit brengt het totale investeringsvolume voor de jaren 2024 tot en met 2027 op € 14,2 miljoen.

Dekken van de kosten: rioolheffing

Met de rioolheffing financieren we de investeringskosten in afvalwater, hemelwater en grondwater. De gemeente streeft naar zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. In 2023 bedroeg de rioolheffing voor een woning € 288. In 2024 zal de rioolheffing stijgen met 5,2% als gevolg van de hoge inflatie.

Om onze taken te goed kunnen vervullen, de riolering tijdig te kunnen vervangen en om onze ambitie voor een klimaatbestendige openbare ruimte te kunnen realiseren, zal de rioolheffing in 2024-2027 stijgen. In de planperiode is het noodzakelijk de heffing met 1,75% per jaar te verhogen plus de jaarlijkse indexatie.

Inleiding

- De planperiode van het huidige Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 verloopt op 31 december 2023. Om die reden is een nieuw plan noodzakelijk. De gemeenteraad dient het plan vast te stellen.
- Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking en vervalt de planverplichting. Een gemeente dient echter wel over een programma water en riolering te beschikken en een langjarige doorkijk van de financiën van het taakveld te geven. Het programma kan door het college vastgesteld worden. Gezien de nieuwe situatie is gekozen voor een Watertakenplan, een plan dat breder is dan een programma en daardoor ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden.
- Wij adviseren u het plan vast te stellen, inclusief de onderzoeken, maatregelen en investeringen. Als gevolg van integraal werken, kunnen de investeringen per jaar variëren. Om die reden stellen we enige mate van flexibiliteit voor en budgetgestuurde kredieten.

Argumenten

- Het Watertakenplan 2024 tot en met 2027 geeft invulling aan onze wettelijke zorgplichten (watertaken). We zetten de in het vigerende plan ingeslagen weg voort:
 - Continueren van het afkoppelen van hemelwater van de gemengde riolering;
 - Stimuleren particulieren om ook hun verhard oppervlak projectmatig af te koppelen;
 - Communiceren en enthousiasmeren van inwoners en bedrijven om zelf initiatief te nemen tot klimaatadaptieve maatregelen (NK tegelwippen, waterambassadeur).
- De rioolheffing moet 100% kostendekkend zijn (niet meer en niet minder dan 100%). We streven naar een zo beperkt mogelijke en gelijkmatige stijging van de rioolheffing. We zetten het saldo van de voorziening hiervoor in.
- De afgelopen jaren is gebleken dat de realisatie van projecten niet altijd in het geplande jaar plaatsvindt, mede als gevolg van een integrale aanpak. Om die reden wordt een flexibel investeringsprogramma voorgesteld, waarbij rekening wordt gehouden met

wijzigingen als gevolg van het integraal voorbereiden (inclusief participatie) en uitvoeren van projecten.

Kanttakeningen

-

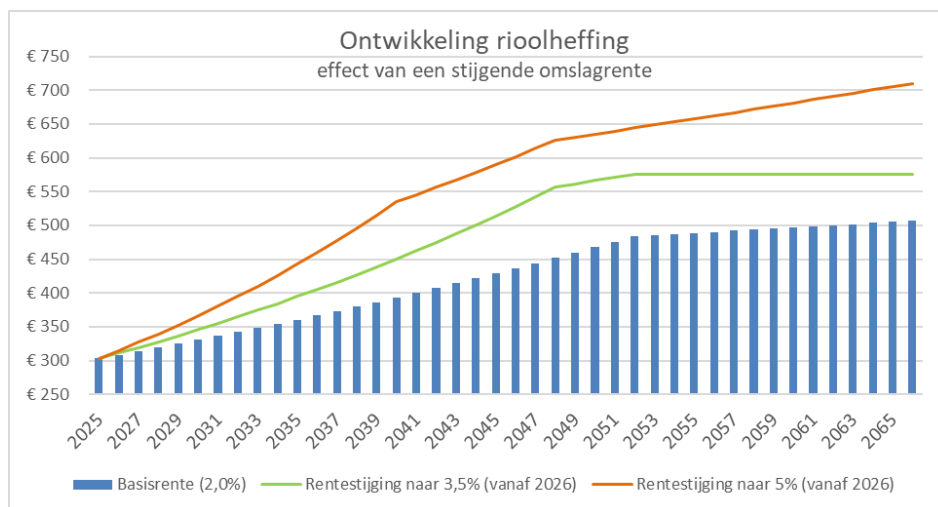
Risico's

Financieel: In de meerjarige doorrekening van de 100% kostendekkende rioolheffing is uitgegaan van de **woningbouwprognoses** (maart 2023). Het risico bestaat dat als gevolg van externe factoren het bouwtempo vertraagt en/ of de piek de komende jaren afvlakt. Een vertraging (3 jaar langer) en verschuiving (geen piek, maar gelijkmatige groei) leidt, bij de huidige financiële uitgangspunten, in de planperiode tot een extra benodigde stijging van de rioolheffing met circa 0,1% per jaar.

Renterisico: de interne rekenrente (omslagrente) bedraagt momenteel 2,0%.

We gaan als gemeente leningen aan om de investeringen te financieren. Als gevolg van de lage rente zijn de kapitaallasten (afschrijvingslasten en rente) van de totale leningportefeuille relatief laag. Wanneer de rente stijgt, zullen de kapitaallasten meestijgen. Dit kan op termijn leiden tot een additionele stijging van de rioolheffing.

Onderstaande figuur toont de ontwikkeling van de rioolheffing tot en met 2065 bij de huidige interne rekenrente (blauwe staven). De gekleurde lijnen laten de 100% kostendekkende rioolheffing zien indien de omslagrente met ingang van 2026 stijgt naar 3,5% en 5%.

We anticiperen hierop door jaarlijks de interne rekenrente te herbeoordelen en indien nodig de ontwikkeling van heffingen en leges daarop aan te passen.

Duurzaamheid

Op het gebied van water trekken we samen op met onze waterpartners binnen de zuiveringskring. Innovatieve initiatieven van derden ondersteunen we.

Als gemeente hebben we naast een voorbeeldrol, eveneens een sturende rol. We vergroenen de leefomgeving, realiseren waterberging, koppelen verhard oppervlak af en we stimuleren en enthousiasmeren anderen (NK Tegelwippen, Stichting Steenbreek, Duurzaam bouwloket).

Om het watersysteem klimaatbestendig te maken is veel (compenserende) waterberging nodig. Bij herontwikkelingen en nieuwbouw moet de toename van verhard oppervlak worden gecompenseerd door de aanleg van berging en open water (gemeentelijk beleid bij kleine en Waterschapsverordening bij grotere ontwikkelingen).

Bij nieuwbouw en verbouw wordt, afhankelijk van de omvang, geen of slechts in beperkte mate hemelwater geaccepteerd door de gemeente, hiervoor is de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Dit wordt nader gespecificeerd en vastgelegd in het omgevingsplan. Voor de grotere ontwikkelingen geldt de Waterschapsverordening, voor de kleinere, individuele bouwprojecten het gemeentelijk beleid. Een voorbeeld is het lozen van het hemelwater op oppervlaktewater indien het perceel daaraan grenst, conform de LIOR.

Continueren ingeslagen weg ten aanzien van afkoppelen

De gemeente hanteert het beleid om duurzame rioleringssystemen aan te leggen door schoon water en vuilwater gescheiden te houden. Door minder gemengd water kan het afvalwater (op termijn) eenvoudiger benut worden als grondstof of energiebron, vraagt het transport minder capaciteit en minder energie en uiteindelijk minder voorzieningen, vinden minder (vuile) overstortingen op oppervlaktewater plaats en kan schoon water lokaal worden benut hetgeen verdroging tegengaat. Tevens draagt dit niet-aankoppelen en afkoppelen van het schone water ook bij aan het verminderen van de kans op wateroverlast.

De ingeslagen weg ten aanzien van het afkoppelen van verhard oppervlak van de gemengde riolering wordt gecontinueerd. Hierbij maken we gebruik van het hemelwaterstructuurplan, waarin weergegeven is hoe op termijn met het vrijkomende hemelwater omgegaan wordt en de dimensionering van (hoofd) hemelwaterstructuren.

Participatie en inspraak

- Hoogheemraadschap van Rijnland is actief betrokken bij het opstellen van het plan. De reactiebrief van HHR is als bijlage dit raadsvoorstel toegevoegd.
- Afstemming heeft plaatsgevonden met het Klimaatadaptatieprogramma. De maatregelen en investeringen uit het Klimaatadaptatieprogramma die de watertaken betrekken, zijn ook in het Watertakenplan opgenomen en worden uit de rioolheffing bekostigd.
- Het door de gemeenteraad vastgestelde Watertakenplan zal op de gemeentelijke website worden geplaatst.

Financiële consequenties

De rioolheffing is 100% kostendekkend

Zowel op de korte als op de lange termijn worden alle aan de zorgplichten gerelateerde kosten gedekt vanuit de rioolheffing. Schommelingen worden opgevangen met de egalisatievoorziening. Het saldo van de voorziening wordt volledig gebruikt.

Ontwikkeling rioolheffing, afgerond in hele Euro's¹:

2023: € 288

2024: € 303 (te weten 5,2% indexatie)

2025: heffing 2024 + 1,75% + indexatie

2026: heffing 2025 + 1,75% + indexatie

2027: heffing 2026 + 1,75% + indexatie

¹ Voor een perceel, met een (direct of indirect) aansluiting op een watermeter met een capaciteit tot en met 3,5 m³/h

De ontwikkeling van de rioolheffing voor het jaar 2024 is overeenkomstig Begroting 2024 en verordening rioolheffing 2024.

Regio

Voor het opstellen en uitvoeren van het plan is samenwerking gezocht met het Hoogheemraadschap van Rijnland. Gezien ons beider verantwoordelijkheid in het (stedelijk) watersysteem (oppervlaktewater, grondwater) is samenwerking en afstemming cruciaal.

Evaluatie

- (begin) 2026 is een tussenevaluatie van het Watertakenplan voorzien (maatregel M14). De gemeenteraad wordt middels een brief geïnformeerd over de bevindingen
- Jaarlijks wordt de gemeenteraad in de begrotingsronde op hoofdlijnen geïnformeerd over de financiële consequenties van het taakveld riolering en de hieraan gerelateerde rioolheffing (ontwikkeling).
- In 2024 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de eventuele wijziging van de grondslag en maatstaf van de rioolheffing (maatregel M9).
- Indien nadere watergerelateerde regels verankerd dienen te worden in het omgevingplan, wordt dit ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad.

Roelofarendsveen, 31-10-2023

Burgemeester en wethouders van Kaag en Braassem, de loco-gemeentesecretaris, J.J. Démoed	de burgemeester, A. Heijstee-Bolt
--	--------------------------------------

Bijlagen behorend bij het voorstel

- Watertakenplan 2024-2027 Kaag en Braassem Hoofdrapport (20092023)
- Watertakenplan 2024-2027 Kaag en Braassem Bijlagenrapport (20092023)
- Reactiebrief Hoogheemraadschap van Rijnland